Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 14 iunie 2022 [1]

Cauzele conexate C-702/20 și C-17/21

SIA „DOBELES HES” (C-702/20)
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (C-17/21)
cu participarea
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija,
Ekonomikas ministrija,
Finanšu ministrija,
SIA „GM”,
Ekonomikas ministrija,
Finanšu ministrija

[cerere de decizie preliminară formulată de Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia)]

„Trimitere preliminară – Articolul 107 alineatul (1) TFUE – Obligația operatorului public de a se aproviziona de la producătorii de energii regenerabile la un preț mai mare decât prețul pieței – Despăgubiri pentru cuantumul ajutoarelor neprimite – Ajutor existent – Ajutor nou – Obligație de notificare – Ajutor *de minimis* – Cumul – Imputarea despăgubirii bugetului unei autorități care trebuie utilizată exclusiv în scopul activității de reglementare”

I. Introducere

1. Cererile de decizie preliminară formulate de Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia) privesc interpretarea articolului 107 alineatul (1) TFUE în ceea ce privește dispozițiile dreptului leton referitoare la achiziția de energie electrică de la întreprinderi care produc energie electrică în centrale hidroelectrice.

2. Aceste cereri se înscriu în cadrul a două litigii între SIA „DOBELES HES” (reclamantă în cauza C-702/20) și SIA „GM” (reclamantă în cauza C-17/21) (denumite în continuare „reclamantele”), pe de o parte, și Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (Comisia de Reglementare a Serviciilor Publice, Letonia, denumită în continuare „comisia de reglementare”), pentru motivul că aceasta din urmă nu determinase, pentru perioada cuprinsă între 1 martie 2006 și 1 aprilie 2010, tariful mediu de vânzare a energiei electrice pe baza căruia era calculat prețul majorat la care un organism public, și anume societatea AS Latvenergo, cumpăra surplusul de

[1] Limba originală: franceza.

energie electrică produsă de reclamante. Considerându-se prejudiciate de comportamentul comisiei de reglementare, reclamantele au solicitat repararea prejudiciului pe care l-ar fi suferit ca urmare a omisiunii de a stabili acest tarif.

3. Întrebările preliminare adresate Curții de instanța de trimitere se referă la trei aspecte „clasice” în materie de ajutoare de stat. Această instanță ridică, mai întâi, problema dacă o măsură națională care constă în cumpărarea producției hidroelectrice la dublul tarifului mediu de vânzare a energiei electrice implică „resurse de stat” astfel încât să poată fi calificată drept ajutor de stat. În continuare, instanța menționată solicită să se stabilească dacă plata despăgubirilor de către o instanță națională poate fi asimilată unui „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. În sfârșit, aceeași instanță ridică o serie de întrebări referitoare la criteriile care trebuie luate în considerare pentru a analiza compatibilitatea acestei măsuri cu dreptul Uniunii în ipoteza în care ar fi calificată drept ajutor de stat.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Regulamentul (UE) nr. 1407/2013

4. Articolul 3, intitulat „Ajutoare *de minimis*”, din Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 [2] prevede:

„(1) Se consideră că ajutoarele nu îndeplinesc toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) [TFUE] și, prin urmare, sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) [TFUE] în cazul în care îndeplinesc condițiile prevăzute în prezentul regulament.

(2) Pentru fiecare stat membru, valoarea totală a ajutoarelor *de minimis* acordate unei întreprinderi unice nu poate depăși suma de 200 000 EUR pe durata a trei exerciții financiare.

[…]”

5. Articolul 5 alineatul (2) din acest regulament are următorul cuprins:

„Ajutoarele *de minimis* nu se cumulează cu ajutoarele de stat acordate pentru aceleași costuri eligibile sau cu ajutoarele de stat acordate pentru aceeași măsură de finanțare prin capital de risc dacă un astfel de cumul ar depăși intensitatea sau valoarea maximă relevantă a ajutorului stabilită pentru condițiile specifice ale fiecărui caz de un regulament sau de o decizie de exceptare pe categorii adoptată de Comisie […]”

6. Articolul 7 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede, în temeiul dispozițiilor tranzitorii:

„Prezentul regulament se aplică ajutoarelor acordate înainte de intrarea sa în vigoare în cazul în care ajutoarele îndeplinesc toate condițiile prevăzute în prezentul regulament. Orice ajutor care

[2] Regulamentul Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis* (JO 2013, L 352, p. 1).

nu îndeplinește aceste condiții va fi evaluat de Comisie în conformitate cu cadrul general, orientările, comunicările și notificările relevante.”

2. Regulamentul (UE) 2015/1589

7. Articolul 1 din Regulamentul (UE) 2015/1589 [3] prevede:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[…]

(b) «ajutor existent» înseamnă:

(i) fără a aduce atingere […] punctului 3 și apendicelui la Anexa IV la Actul de aderare a […] Letoniei, […] orice ajutor care a existat înainte de intrarea în vigoare a TFUE în aceste state membre, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale puse în aplicare anterior și care se aplică și ulterior intrării în vigoare a TFUE în statele membre respective;

(ii) ajutorul autorizat, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale care au fost autorizate de Comisie sau de Consiliu;

(iii) ajutorul considerat a fi fost autorizat în temeiul articolului 4 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 [4] sau al articolului 4 alineatul (6) din prezentul regulament, sau înainte de intrarea în vigoare a [Regulamentului nr. 659/1999], dar în conformitate cu această procedură;

(iv) ajutorul considerat ajutor existent în temeiul articolului 17 din prezentul regulament;

(v) ajutorul considerat ajutor existent deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței interne și fără să fi fost modificat de statul membru. Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul Uniunii, astfel de măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data fixată pentru liberalizare;

(c) «ajutor nou» înseamnă orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente;

[…]”

[3] Regulamentul Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO 2015, L 248, p. 9).

[4] Regulamentul Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO 1999, L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41).

8. Articolul 2, intitulat „Notificarea unui ajutor nou”, din Regulamentul 2015/1589 are următorul cuprins:

„(1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în regulamentele adoptate în temeiul articolului 109 TFUE sau în temeiul altor dispoziții relevante din acesta, orice proiect de acordare a unui ajutor nou se notifică în timp util Comisiei de către statul membru în cauză […]

[…]”

9. Articolul 3, intitulat „Clauza suspensivă”, din acest regulament prevede:

„Ajutorul care trebuie notificat în temeiul articolului 2 alineatul (1) nu poate fi acordat decât în cazul în care Comisia a adoptat, sau se consideră că a adoptat, o decizie de autorizare a acestuia.”

10. Articolul 17, intitulat „Termenul de prescripție pentru recuperarea ajutorului”, din regulamentul menționat prevede:

„(1) Prerogativele Comisiei de recuperare a ajutorului sunt supuse unui termen de prescripție de 10 ani.

(2) Termenul de prescripție începe să curgă din ziua în care ajutorul ilegal este acordat beneficiarului fie ca ajutor individual, fie ca ajutor în cadrul unei scheme de ajutor […]

(3) Orice ajutor pentru care termenul de prescripție a expirat este considerat ajutor existent.”

3. Directiva 2002/20/CE

11. Considerentul (30) al Directivei 2002/20/CE[5] are următorul cuprins:

„Furnizorilor de servicii de comunicații electronice le pot fi impuse taxe administrative în vederea finanțării activităților autorității naționale de reglementare în domeniul gestionării sistemului de autorizare și al acordării dreptului de utilizare […]”

12. Articolul 12 din această directivă, intitulat „Taxe administrative”, prevede la alineatul (1):

„Orice taxă administrativă impusă întreprinderilor care furnizează un serviciu sau o rețea în cadrul autorizației generale sau cărora li s-a acordat un drept de utilizare:

(a) acoperă, în total, numai costurile administrative aferente gestionării, controlării și aplicării sistemului de autorizare generală […]

[…]”

[5] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (JO 2002, L 108, p. 21, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 183), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 (JO 2009, L 337, p. 37, denumită în continuare „Directiva 2002/20”).

B. Dreptul leton

13. Articolul 40 alineatul (1) din Enerģētikas likums (Legea energiei), în versiunea în vigoare în perioada cuprinsă între 1 iunie 2001 și 7 iunie 2005, prevede:

„Societatea de distribuție a energiei electrice autorizată cumpără surplusul de energie produsă de centralele hidroelectrice mici, […] la un preț care corespunde dublului tarifului mediu de vânzare a energiei electrice. Prețul unei astfel de achiziții va fi apoi stabilit de autoritatea de reglementare.”

14. Articolul 30 alineatul (1) din Elektroenerģijas tirgus likums (Legea privind piața energiei electrice), în versiunea în vigoare în perioada cuprinsă între 8 iunie 2005 și 31 decembrie 2014, prevede:

„Producătorii care, pentru producția de energie electrică, utilizează surse de energie regenerabile și care și-au început activitatea înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi vând energie electrică operatorului public în conformitate cu […] prețurile care le erau aplicate în momentul intrării în vigoare a prezentei legi.”

15. Articolul 30 alineatul (3) din această lege, în versiunea sa în vigoare în perioada cuprinsă între 8 iunie 2005 și 14 mai 2008, prevede:

„[…] Costul acestei achiziții era suportat de toți utilizatorii finali de energie electrică letoni, proporțional cu consumul lor de energie electrică, atunci când o parte din energia electrică produsă din surse de energie regenerabile este achiziționată de la operatorul public sau în cazul în care costul suportat de acesta din urmă face obiectul unei compensări.”

16. Articolul 29 alineatul (1) din likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (Legea privind autoritățile de reglementare a serviciilor publice) prevede:

„Funcționarea autorității de reglementare este finanțată din veniturile provenite din colectarea taxei de stat pentru reglementarea serviciilor publice și de plăți pentru serviciile furnizate de autoritatea de reglementare, care sunt prevăzute în alte dispoziții legislative și administrative.”

III. Litigiile principale, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

17. Chiar înainte de aderarea Republicii Letonia la Uniunea Europeană, legiuitorul acestui stat membru a introdus o legislație pentru a promova producția de electricitate din surse de energie regenerabile. În special, articolul 40 alineatul (1) din Legea energiei acorda centralelor hidroelectrice mici, pentru o perioadă de 8 ani de la începutul funcționării lor, dreptul de a vinde surplusul de energie electrică produsă unei societăți de distribuție a energiei electrice autorizate la un tarif dublu al tarifului mediu de vânzare a energiei electrice. Acest tarif trebuia stabilit de comisia de reglementare.

18. După aderarea Republicii Letonia la Uniune, acest avantaj a fost menținut prin Legea privind piața energiei electrice, care a intrat în vigoare la 8 iunie 2005. Astfel, în perioada în litigiu, cuprinsă între luna martie 2006 și luna septembrie 2008, producătorii de energie hidroelectrică (la fel ca reclamantele) au avut dreptul de a vinde surplusul producției lor operatorului public, și

anume societatea Latvenergo deținută în proporție de 100 % de către stat, la prețul majorat. În temeiul dreptului național, tariful mediu de vânzare a energiei electrice era stabilit de comisia de reglementare în calitatea sa de autoritate de reglementare a pieței energiei electrice.

19. În anul 2010, Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Curtea Constituțională, Letonia) a statuat că, între anii 2005 și 2010, prețul majorat fusese calculat în mod eronat de comisia de reglementare. În consecință, reclamantele, care exploataseră centrale hidroelectrice în această perioadă, au solicitat autorității respective despăgubiri pentru pierderile suferite ca urmare a nestabilirii tarifului în cauză [6], apoi au sesizat instanța administrativă cu privire la refuzurile pe care ea le-a opus acestora.

20. Prin două hotărâri din 31 mai și 10 iulie 2019, Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională, Letonia) a obligat comisia de reglementare la plata către acestea a sumelor de 3 406,63 euro și, respectiv, de 662,26 euro. Totuși, ținând seama de avizul Comisiei Europene, pe care aceasta îl solicitase în cursul procedurii, instanța respectivă a subordonat plata acestor sume condiției suspensive ca ele să fie notificate ca ajutor de stat instituției respective și ca aceasta din urmă să își dea sau să se considere că și-a dat acordul.

21. Comisia de reglementare a formulat recurs la Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă), instanța de trimitere, împotriva acestor hotărâri. Instanța respectivă a hotărât să suspende judecarea celor două cauze și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare, care sunt identice în ambele cauze:

„1) Trebuie să se considere că obligația impusă operatorului public de a cumpăra energie electrică la un preț mai mare decât prețul pieței de la producători care utilizează surse de energie regenerabile pentru producția de energie electrică, folosindu-se obligația impusă consumatorului final de a plăti în mod proporțional cu consumul realizat, constituie o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE]?

2) Noțiunea de «liberalizarea pieței energiei electrice» trebuie interpretată în sensul că trebuie să se considere că liberalizarea a avut deja loc atunci când sunt întrunite anumite elemente ale comerțului liber, cum ar fi, de exemplu, contractele încheiate de un operator public cu furnizori din alte state membre? Se poate considera că liberalizarea pieței energiei electrice începe în momentul în care legislația conferă unei părți a utilizatorilor de energie electrică (de exemplu, utilizatorilor de energie electrică racordați la rețeaua de transport sau utilizatorilor de energie electrică necasnici racordați la rețeaua de distribuție) dreptul de a schimba distribuitorul de energie electrică? Care este efectul evoluției reglementării pieței energiei electrice în Letonia asupra aprecierii ajutoarelor acordate producătorilor de energie electrică în temeiul articolului 107 alineatul (1) [TFUE] (în scopul răspunsului la prima întrebare), în special situația anterioară anului 2007?

[6] Prejudiciul pretins ar corespunde diferenței dintre prețul plătit reclamantelor de operatorul public și prețul la care acesta din urmă ar fi trebuit să cumpere energie electrică în cazul în care ar fi fost stabilit tariful mediu pentru vânzarea de energie electrică pentru perioada cuprinsă între 1 martie 2006 și 30 noiembrie 2007 pentru DOBELES HES și 1 martie 2006 și 30 septembrie 2008 pentru GM.

3) În cazul în care din răspunsurile la prima și la a doua întrebare reiese că ajutorul acordat producătorilor de energie electrică nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE], faptul că reclamanta operează în prezent pe o piață liberalizată a energiei electrice și că plata unei despăgubiri îi conferă în prezent un avantaj în raport cu alți operatori prezenți pe piața relevantă implică faptul că despăgubirea pentru prejudiciul suferit trebuie considerată ca fiind ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE]?

4) În cazul în care din răspunsurile la prima și la a doua întrebare reiese că ajutorul acordat producătorilor de energie electrică constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE], trebuie să se considere, în cadrul controlului ajutoarelor de stat prevăzut de această dispoziție, că solicitarea reclamantei de reparare a prejudiciului pe care l-a suferit ca urmare a nerespectării pe deplin a dreptului legal de a primi un preț mai ridicat pentru energia electrică produsă constituie o cerere privind acordarea unui ajutor de stat nou sau o solicitare de plată a unei părți dintr-un ajutor de stat care nu a fost primită anterior?

5) În cazul în care răspunsul la a patra întrebare preliminară este în sensul că cererea de despăgubire trebuie considerată, în contextul împrejurărilor anterioare, ca fiind o cerere de plată a părții dintr-un ajutor de stat care nu a fost primită anterior, rezultă din articolul 107 alineatul (1) [TFUE] că, în prezent, pentru a se pronunța cu privire la plata respectivului ajutor de stat, este necesar să se analizeze situația actuală a pieței și să se țină seama de reglementarea în vigoare (inclusiv de limitările existente în prezent pentru a preveni despăgubirile excesive)?

6) În scopul interpretării articolului 107 alineatul (1) TFUE, prezintă relevanță faptul că centralele eoliene, spre deosebire de centralele hidroelectrice, au beneficiat în trecut de un ajutor integral?

7) În scopul interpretării articolului 107 alineatul (1) TFUE, prezintă relevanță faptul că numai o parte din centralele hidroelectrice care au primit ajutoare incomplete ar beneficia în prezent de o despăgubire?

8) Articolul 3 alineatul (2) și articolul 7 alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1407/2013] trebuie interpretate în sensul că, întrucât valoarea ajutorului în discuție în prezenta cauză nu depășește pragul ajutoarelor *de minimis*, trebuie să se considere că ajutorul menționat îndeplinește criteriile stabilite pentru ajutoarele *de minimis*? Articolul 5 alineatul (2) din acest regulament trebuie interpretat în sensul că, în prezenta cauză, luând în considerare condițiile de prevenire a supracompensării prevăzute în Decizia Comisiei SA.43140, faptul de a considera plata despăgubirii pentru prejudiciul suferit ca fiind un ajutor *de minimis* poate conduce la un cumul inacceptabil?

9) În cazul în care, în prezenta cauză, se consideră că s-a acordat/plătit un ajutor de stat, articolul 1 literele (b) și (c) din [Regulamentul 2015/1589] trebuie interpretat în sensul că împrejurări precum cele din speță corespund unui ajutor de stat nou, iar nu unui ajutor de stat existent?

10) În cazul unui răspuns afirmativ la a noua întrebare preliminară, pentru evaluarea compatibilității situației reclamantei cu ajutoarele considerate ajutoare existente la care face referire articolul 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589, trebuie să se țină seama numai de data la care a avut loc plata efectivă a ajutorului ca punct de plecare al prescripției în sensul articolului 17 alineatul (2) din acest regulament?

11) În cazul în care se consideră că s-a acordat/plătit un ajutor de stat, articolul 108 alineatul (3) [TFUE], articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretate în sensul că o procedură de notificare a unui ajutor de stat precum cel în discuție în prezenta cauză este considerată adecvată în cazul în care instanța națională admite cererea de despăgubire pentru prejudiciul suferit, cu condiția să se fi primit o decizie a Comisiei prin care se aprobă ajutorul și se dispune ca Ministerul Economiei să transmită Comisiei, în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii, declarația corespunzătoare de ajutor pentru activitatea comercială?

12) În scopul interpretării articolului 107 alineatul (1) [TFUE], este relevant faptul că despăgubirea pentru prejudiciul suferit se solicită unui organism din sectorul public (Comisia de Reglementare) care, din punct de vedere istoric, nu a trebuit să suporte aceste cheltuieli, precum și faptul că bugetul acestui organism este constituit din taxele de stat plătite de prestatorii de servicii publice din sectoarele reglementate, care trebuie să fie alocate exclusiv activității de reglementare?

13) Modalități de despăgubire precum cele în discuție în prezenta cauză sunt compatibile cu principiile prevăzute de dreptul Uniunii și aplicabile sectoarelor reglementate, în special articolul 12 și considerentul (30) ale [Directivei 2002/20]?”

22. Autoritatea de reglementare, guvernele leton, german și neerlandez, precum și Comisia au depus observații scrise. Părțile menționate au răspuns de asemenea în scris, în termenul acordat, la întrebările adresate de Curte, în conformitate cu articolul 61 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții. Aceste părți, precum și reclamantele și guvernul spaniol s-au exprimat, în plus, în ședința care a avut loc în Marea Cameră la 29 martie 2022.

IV. Analiza juridică

A. Cu privire la prima întrebare preliminară

23. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă un sistem care impune operatorilor publici să cumpere energia electrică produsă din surse de energie regenerabile la un preț mai mare decât prețul pieței, prin intermediul unei obligații impuse consumatorului final de a finanța aceste plăți, trebuie considerat o „intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.

24. Trebuie amintit că această calificare drept „ajutor de stat” în sensul dispoziției menționate presupune întrunirea a patru condiții, și anume existența unei intervenții a statului sau prin intermediul resurselor de stat, această intervenție să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, să acorde un avantaj selectiv beneficiarului său și să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența [7].

25. Întrebarea adresată Curții se referă doar la prima dintre aceste condiții, și anume existența unor resurse de stat. În această privință, trebuie observat că, potrivit unei jurisprudențe constante, o măsură poate fi calificată drept intervenție a statului sau ajutor acordat prin

[7] Hotărârea din 13 septembrie 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punctul 17 și jurisprudența citată).

intermediul resurselor de stat dacă sunt îndeplinite două condiții distincte și cumulative: 1) măsura este imputabilă unui stat membru și 2) măsura este acordată direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat [8].

26. În ceea ce privește, în primul rând, condiția referitoare la imputabilitate, trebuie analizat dacă trebuie să se considere că statul membru a fost implicat în adoptarea măsurii respective. Această condiție se consideră îndeplinită în cazul în care măsura în cauză a fost introdusă prin lege sau reglementare [9]. În această privință, trebuie să se constate că mecanismul de compensare în discuție în litigiul principal a fost instituit prin lege și, prin urmare, trebuie considerat ca fiind imputabil statului, fapt care, de altfel, nu a fost contestat de niciuna dintre părțile interesate.

27. În ceea ce privește, în al doilea rând, condiția ca avantajul să fie acordat prin intermediul resurselor de stat, trebuie arătat că sunt recunoscute ca intrând în domeniul de aplicare al articolului 107 alineatul (1) TFUE numai avantajele acordate direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat [10].

28. Observăm de la bun început că observațiile scrise depuse de Comisie în legătură cu acest al doilea criteriu au condus la o solicitare din partea guvernului german ca prezentele cauze să fie soluționate de Marea Cameră, în conformitate cu articolul 16 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Potrivit guvernului menționat, acest tratament ar fi justificat de faptul că problema criteriilor care trebuie luate în considerare pentru a stabili existența unor „resurse de stat” ar avea o sferă de aplicare de principiu pentru interpretarea articolului 107 alineatul (1) TFUE. Mai precis, acest guvern apreciază că natura fiscală a unei măsuri nu conferă, în sine, un caracter statal resurselor primite, contrar poziției susținute de Comisie cu privire la acest aspect. Ar fi, în schimb, decisiv faptul că resursele primite ar fi efectiv la dispoziția organismelor publice sau sub controlul statului. Natura fiscală ar constitui, în contextul unei aprecieri globale, doar un indiciu al existenței controlului public și a puterii de dispoziție asupra resurselor primite.

29. Înainte de a lua poziție cu privire la acest aspect, trebuie să se stabilească dacă măsura în discuție în cauzele principale implică resurse de stat.

1. Aprecierea schemei letone în discuție în lumina jurisprudenței Curții

30. Subliniem de la bun început că o jurisprudență bogată s-a dezvoltat în legătură cu măsurile de sprijin pentru energii regenerabile puse în aplicare de majoritatea statelor membre. Această jurisprudență ne oferă indicații utile pentru a răspunde la prima întrebare preliminară.

31. Reiese astfel din jurisprudența Curții că o măsură care constă într-o obligație de a achiziționa energie electrică poate intra sub incidența noțiunii de „ajutor” chiar dacă nu implică un transfer de resurse de stat [11]. Astfel, articolul 107 alineatul (1) TFUE cuprinde toate mijloacele pecuniare pe care autoritățile publice le pot utiliza în mod efectiv pentru a susține anumite întreprinderi, fără a fi relevant dacă aceste mijloace aparțin sau nu în mod permanent patrimoniului statului. Astfel,

[8] A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia (C-482/99, EU:C:2002:294, punctul 24 și jurisprudența citată).

[9] Hotărârea din 28 martie 2019, Germania/Comisia (C-405/16 P, denumită în continuare „Hotărârea Germania/Comisia”, EU:C:2019:268, punctul 49 și jurisprudența citată).

[10] Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia (C-482/99, EU:C:2002:294, punctul 24).

[11] Hotărârea din 13 septembrie 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punctul 24 și jurisprudența citată).

chiar dacă sumele aferente măsurii de ajutor nu sunt permanent în posesia Trezoreriei, faptul că rămân în mod constant sub control public și, așadar, la dispoziția autorităților naționale competente este suficient pentru calificarea lor drept „resurse de stat”[12].

32. Curtea a statuat de asemenea că fondurile alimentate prin contribuții obligatorii impuse prin legislația unui stat, administrate și repartizate în conformitate cu această legislație, pot fi considerate resurse de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, chiar dacă sunt administrate de entități distincte de autoritatea publică[13]. Elementul decisiv, în această privință, constă în faptul că astfel de entități sunt mandatate de stat să gestioneze resurse de stat, iar nu pur și simplu obligate să cumpere utilizând resurse financiare proprii[14]. În această privință, este necesar să existe o legătură între, pe de o parte, avantajul în cauză și, pe de altă parte, o scădere – cel puțin potențială – a bugetului de stat[15]. Această legătură există, în orice caz, atunci când legiuitorul impune utilizatorilor finali să plătească, potrivit unui criteriu obiectiv (de exemplu consumul de energie), o contribuție la autoritatea publică. O asemenea contribuție este astfel asimilabilă unei taxe. Același lucru este valabil în cazul în care contribuția este colectată de o altă entitate decât autoritatea publică, cum ar fi un operator de rețea[16].

33. Curtea s-a întemeiat în special pe elementele care precedă pentru a statua că măsurile la care se face referire într-o serie de cauze care prezintă similitudini cu cauzele principale ar trebui considerate ca implicând resurse de stat[17].

34. Pe lângă cazurile în care Curtea a constatat existența unui control al statului asupra resurselor în discuție, trebuie să se examineze și împrejurările în care Curtea a constatat lipsa unui asemenea control.

35. Astfel, în Hotărârea PreussenElektra, Curtea a constatat că resursele de stat nu sunt implicate în măsuri prin care statul se limitează la a stabili un preț minim sau maxim pentru cumpărarea sau vânzarea unui anumit produs sau serviciu[18]. Rezultă că statul nu controlează și nici nu dispune de fonduri atunci când legiuitorul procedează la o reglementare a prețurilor și stabilește, dacă este cazul, metoda de repartizare a sarcinii financiare induse de acest preț între entitățile private în cauză, fără a interveni în rest în gestionarea sau alocarea fondurilor. În acest caz, entitățile private gestionează propriile mijloace financiare, iar nu resurse de stat.

36. Pe de altă parte, prezența resurselor de stat nu este dovedită în cazul în care o contribuție prevăzută de lege pentru o categorie predefinită de persoane (și anume consumatorii) nu este obligatorie. Astfel, Curtea a considerat în Hotărârea Germania/Comisia că, pentru a putea vorbi despre resurse de stat, o contribuție trebuie să fie obligatorie *de iure*, în sensul că trebuie să decurgă din dreptul național caracterul său obligatoriu[19]. În consecință, deși reglementarea națională se limitează pur și simplu la a „permite” repercutarea unei contribuții asupra unei

12 Hotărârea din 13 septembrie 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punctul 25 și jurisprudența citată).

13 Hotărârea din 2 iulie 1974, Italia/Comisia (173/73, EU:C:1974:71, punctul 35), și Hotărârea din 19 decembrie 2013, Association Vent De Colère! și alții (C-262/12, EU:C:2013:851, punctul 25).

14 Hotărârea din 19 decembrie 2013, Association Vent De Colère! și alții (C-262/12, EU:C:2013:851, punctele 30 și 35, precum și jurisprudența citată).

15 Hotărârea Germania/Comisia (punctele 60 și 84, precum și jurisprudența citată).

16 Hotărârea din 17 iulie 2008, Essent Netwerk Noord și alții (C-206/06, denumită în continuare „Hotărârea Essent Netwerk Noord și alții”, EU:C:2008:413, punctele 45-47 și 66), precum și Hotărârea din 28 martie 2019, Germania/Comisia (punctele 65-71).

17 Hotărârea Essent Netwerk Noord și alții. A se vedea de asemenea Hotărârea din 19 decembrie 2013, Association Vent De Colère! și alții (C-262/12, EU:C:2013:851), precum și Hotărârea din 15 mai 2019, Achema și alții (C-706/17, EU:C:2019:407).

18 Hotărârea din 13 martie 2001 (C-379/98, denumită în continuare „Hotărârea PreussenElektra”, EU:C:2001:160, punctele 58 și 59).

19 Hotărârea Germania/Comisia (punctele 70 și 71).

anumite categorii de persoane, acestei categorii de persoane nu i se impune nicio „contribuție obligatorie” și, în consecință, resursele provenite dintr-o asemenea contribuție nu devin resurse de stat.

37. Trebuie analizată în prezent măsura letonă în discuție în lumina considerațiilor care precedă.

38. Observăm, în primul rând, că schema instituită de guvernul leton implica o contribuție obligatorie care era impusă tuturor consumatorilor finali în mod unilateral de către legiuitor prin intermediul unui act juridic obligatoriu, astfel încât poate fi asimilată unei taxe [20].

39. Trebuie subliniat, în al doilea rând, că sumele colectate de la consumatorii finali care au fost utilizate pentru cumpărarea energiei electrice produse din resurse regenerabile erau administrate de un organism aflat sub control public, și anume societatea Latvenergo, deținută în proporție de 100 % de stat. Această societate administra fondurile primite și le repartiza furnizorilor de energie regenerabilă potrivit criteriilor definite de legislația letonă. Faptul că Latvenergo nu dispunea de nicio marjă de apreciere în alocarea fondurilor primite (care trebuie să fie utilizate doar în scopurile prevăzute de această schemă) nu schimbă cu nimic faptul că autoritățile publice sunt cele care iau toate deciziile în această privință [21].

40. Astfel, trebuie să se constate că, pe parcursul întregului ciclu de viață al distribuirii fondurilor în cauză, și anume din momentul în care acestea sunt colectate de la consumatorii finali de energie electrică și până la repartizarea lor între societățile în discuție, aceste fonduri se aflau în mod constant sub control public într-un cadru strict reglementat.

41. Subliniem de asemenea că, având în vedere aceste caracteristici, schema letonă se distinge de schemele în discuție în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile PreussenElektra și Germania/Comisia. Astfel, în sistemul în discuție în litigiul principal, taxele legate de achiziție fac obiectul unui act juridic obligatoriu, și anume o contribuție obligatorie impusă prin lege, spre deosebire de contribuția în discuție în cauza Germania/Comisia. Pe de altă parte, spre deosebire de schema în discuție în cauza PreussenElektra, care prevedea că finanțarea măsurilor de sprijinire a energiei regenerabile provenea exclusiv din surse private, fondurile utilizate în cadrul schemei letone pentru a compensa costurile de achiziție a energiei electrice din resurse regenerabile la prețul mai mare stabilit de stat erau colectate de la consumatorii finali. Trebuie amintit de asemenea că obligația de achiziție în cadrul schemei letone este impusă unui operator specific, public în întregime, iar nu unor entități private.

42. Având în vedere elementele care precedă, considerăm că, în pofida abordării reținute cu privire la problematica ridicată de guvernul german, schema letonă implică „resurse de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. Într-adevăr, pe de o parte, după cum s-a explicat la punctul 38 din prezentele concluzii, schema este finanțată printr-o prelevare obligatorie care este asimilabilă unei taxe. Pe de altă parte, după cum s-a arătat la punctele 39 și 40 din prezentele concluzii, resursele implicate în finanțarea schemei sunt colectate, gestionate și repartizate de o societate deținută de stat și se află, așadar, în orice moment, sub controlul statului.

[20] A se vedea punctul 32 din prezentele concluzii.

[21] A se vedea în acest sens Hotărârea Essent Netwerk Noord și alții (punctele 69 și 70).

2. Luare de poziție cu privire la problematica ridicată de guvernul german

43. Problematica ridicată de guvernul german demonstrează complexitatea interpretării noțiunii de „resurse de stat”, în special în domeniul energiilor regenerabile. Astfel, implicațiile pentru Curte constau în stabilirea unui punct de echilibru între, pe de o parte, „riscul de subincludere”, care ar determina ca dreptul Uniunii să admită crearea unor scheme complexe care să permită eludarea normelor privind ajutoarele de stat și, pe de altă parte, „riscul de supraincludere”, care ar rezulta din calificarea drept ajutoare de stat a unor măsuri de sprijin pentru energii regenerabile care nu implică utilizarea resurselor de stat.

44. În acest context, Curtea a examinat o serie de cauze privind schemele de sprijin pentru energii regenerabile puse în aplicare de statele membre. Or, elementul decisiv care rezultă din această jurisprudență este că, pentru a stabili existența resurselor de stat, fondurile implicate trebuie să se afle în mod constant sub control public și să fie efectiv la dispoziția statului. Cu alte cuvinte, existența resurselor de stat va depinde de gradul de control pe care statul îl exercită asupra fondurilor în cauză.

45. Acest element ne permite, în primul rând, să înlăturăm aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul în care statul nu are niciun control asupra fondurilor în cauză. Acesta va fi, de exemplu, cazul atunci când o schemă de sprijin pentru energii regenerabile prevede ca fondurile de origine privată să fie repartizate între societăți fără ca aceste fonduri să fie puse la dispoziția statului, la fel ca în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea PreussenElektra.

46. În al doilea rând, din jurisprudența amintită la punctele 31 și 32 din prezentele concluzii rezultă că condiția controlului resurselor de stat se consideră îndeplinită în două situații, și anume, pe de o parte, atunci când măsura în discuție privește fonduri alimentate dintr-o taxă sau din alte prelevări obligatorii precum contribuții sau taxe care profită bugetului de stat și pot fi astfel asimilate unei taxe și, pe de altă parte, atunci când legislația națională impune plata unei contribuții, iar fondurile care rezultă de aici sunt administrate și cheltuite chiar de stat sau de o entitate care acționează în numele și sub controlul statului.

47. Este vorba despre două condiții cumulative? Aceasta este în esență problematica ridicată de guvernul german. În opinia noastră, răspunsul la această întrebare trebuie să fie negativ.

48. Considerăm că jurisprudența Curții trebuie interpretată în sensul că, în prezența unor fonduri alimentate dintr-o taxă sau din alte prelevări, contribuții sau taxe impuse tuturor consumatorilor finali în mod unilateral de legiuitor prin intermediul unui act juridic obligatoriu care pot fi asimilate astfel unei taxe, aceste resurse prezintă întotdeauna un caracter statal – care este în mod evident inerent noțiunii de „taxă” –, astfel încât se consideră îndeplinită condiția privind controlul fondurilor de către stat și punerea lor la dispoziția acestuia. De altfel, considerăm că poziția respectivă este confirmată de jurisprudența Curții [22].

[22] A se vedea Essent Netwerk Noord și alții (punctele 69-75); a se vedea de asemenea Hotărârea din 19 decembrie 2013, Association Vent De Colère! și alții (C-262/12, EU:C:2013:851, punctele 21, 25, 28-36), Hotărârea din 15 mai 2019, Achema și alții (C-706/17, EU:C:2019:407, punctele 63-67), precum și Hotărârea din 16 septembrie 2021, FVE Holýšov I și alții/Comisia (C-850/19 P, nepublicată, EU:C:2021:740, punctul 46).

49. Totuși, aceasta nu este singura condiție care permite calificarea unei măsuri ca implicând resurse de stat. Astfel, existența resurselor de stat poate fi demonstrată și prin intermediul celui de al doilea criteriu, care permite să se stabilească faptul că resursele colectate în temeiul unui act legislativ se află într-adevăr sub controlul statului [23].

50. Apreciem, pe de altă parte, că faptul că, în anumite cauze, Curtea a decis să analizeze acest al doilea criteriu, chiar dacă constatase anterior că era vorba despre o taxă, nu ar trebui interpretat ca o recunoaștere implicită a caracterului cumulativ al acestor două condiții, după cum susține guvernul german. Amintim, în această privință, că analiza pe care Curtea a fost chemată să o efectueze, în special în cauzele citate anterior, se referea la măsuri care variau în mod semnificativ din punctul de vedere al complexității lor atât juridice, cât și economice. Rezultă că o analiză „a ansamblului acestor împrejurări” ale unei măsuri specifice – pentru a relua termenii Curții în Hotărârea Essent Netwerk Noord și alții – se poate dovedi necesară în situații în care caracterul fiscal al măsurii în discuție nu poate fi stabilit în mod clar și fără echivoc. Pe de altă parte, o asemenea analiză va fi în mod evident necesară atunci când măsura în discuție nu este o taxă sau o contribuție obligatorie care să poată fi asimilată unei taxe.

51. Observăm de asemenea că este de asemenea confirmat de jurisprudența Curții caracterul alternativ al acestor două „condiții”. Astfel, potrivit interpretării Hotărârii Germania/Comisia [24], tocmai pentru că contribuția EEG în discuție în această hotărâre nu prezenta aceleași caracteristici ca suplimentul de preț de energie electrică examinat de Curte în Hotărârea Essent Netwerk Noord și alții (cu alte cuvinte caracteristicile unei taxe), Curtea s-a considerat obligată să verifice celelalte elemente reținute de Tribunal în hotărârea atacată cu recurs în favoarea originii statale a resurselor [25]. În plus, în Hotărârea Achema și alții [26], Curtea a arătat că fondurile colectate în mod obligatoriu de operatorii de rețele electrice de la operatorii economici și de la consumatorii finali pot fi considerate resurse de stat (punctele 64 și 65 din această hotărâre) și, ulterior, aceasta a constatat, „pe de altă parte”, că trebuie să se considere că fondurile respective, repartizate între beneficiarii schemei de un organism aflat sub control public, care nu dispune de nicio putere de apreciere în ceea ce privește determinarea și destinația acestor fonduri, rămân sub control public (punctele 66 și 67 din hotărârea menționată).

3. Răspunsul la întrebarea preliminară

52. Având în vedere cele ce precedă, considerăm că trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară că obligația potrivit căreia operatorul public trebuie să cumpere energie electrică de la producătorii care utilizează surse de energie regenerabilă la un preț mai mare decât prețul pieței, folosindu-se obligația impusă consumatorului final de a plăti un preț proporțional cu consumul, trebuie considerată un ajutor acordat prin intermediul resurselor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.

[23] Pentru ca această condiție să fie considerată îndeplinită, trebuie să se demonstreze că fondurile sunt colectate și gestionate de o societate care se află sub controlul statului.

[24] A se vedea punctele 65-72 din această hotărâre. A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 16 septembrie 2021, FVE Holýšov și alții (C-850/19 P, EU:C:2021:740, punctul 46).

[25] Astfel, la punctul 72 din Hotărârea Germania/Comisia, numai după ce a exclus existența unei „taxe speciale”, Curtea a considerat că, „prin urmare”, era necesar să se verifice dacă celelalte două elemente evocate (și anume controlul statal asupra fondurilor sau asupra operatorilor de rețele) îi permiteau „totuși” să concluzioneze că fondurile generate de contribuția „EEG” constituiau resurse de stat.

[26] Hotărârea din 15 mai 2019 (C-706/17, EU:C:2019:407).

B. Cu privire la a doua întrebare preliminară

53. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească elementele care permit să se determine data liberalizării pieței energiei electrice în Letonia și măsura în care situația de pe piața respectivă anterior anului 2007 ar avea incidență asupra aprecierii existenței unui ajutor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.

54. Potrivit guvernului leton, această întrebare ar trebui declarată inadmisibilă de către Curte, întrucât nu este de natură să aibă o incidență asupra soluționării litigiului principal, în măsura în care despăgubirile solicitate de reclamante ar îndeplini criteriile unui „ajutor de stat”, indiferent de momentul liberalizării pieței energiei electrice.

55. Deși revine instanței naționale, singura competentă să constate și să aprecieze faptele din litigiul principal, să se pronunțe asupra acestei chestiuni, considerăm că, prin aceasta, instanța respectivă ridică problema posibilității existenței unui ajutor de stat pe o piață care nu este liberalizată. Într-adevăr, s-ar putea pune întrebarea dacă, în absența liberalizării pieței energiei, ar putea lipsi unele dintre condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) TFUE. Amintim în această privință că calificarea drept „ajutor de stat” presupune îndeplinirea a patru condiții, printre care și cele care prevăd că ajutorul ar trebui „să denatureze concurența” și „să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre”.

56. Trebuie să se observe, pe de o parte, că Curtea a statuat deja că un avantaj acordat anumitor întreprinderi, de exemplu sub formă de subvenții, este susceptibil să afecteze schimburile dintre statele membre și să denatureze concurența chiar înainte de liberalizarea completă a pieței în sectorul în cauză [27]. Pe de altă parte, Curtea a arătat că revine instanței naționale obligația să aprecieze dacă piața este deschisă concurenței [28]. Or, instanța de trimitere pare să fi răspuns afirmativ la această întrebare, indicând că piața letonă a energiei electrice era deja liberalizată (și conectată la piețe ale energiei electrice din alte state membre) înainte de 1 iulie 2007 și, în consecință, înainte de perioada faptelor din litigiile principale.

57. În aceste condiții, apreciem că a doua întrebare ar trebui să fie declarată inadmisibilă de către Curte, întrucât pare a fi ipotetică și fără legătură cu rezultatul litigiilor principale. Amintim în această privință că Curtea a statuat că nu este competentă să dea un răspuns instanței de trimitere, din moment ce întrebările care îi sunt adresate nu au nicio legătură cu faptele sau cu obiectul procedurii principale și, prin urmare, nu răspund unei nevoi obiective pentru soluționarea litigiului principal [29].

C. Cu privire la a treia întrebare preliminară

58. Având în vedere răspunsul pe care propunem să îl dăm la prima întrebare preliminară, considerăm că nu este necesar să răspundem la a treia întrebare. În ipoteza în care Curtea consideră că trebuie să răspundă la această întrebare, facem referire la analiza care urmează cu privire la a patra întrebare preliminară.

[27] Hotărârea din 10 iunie 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 49).

[28] Hotărârea din 10 iunie 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 50).

[29] Hotărârea din 17 mai 1994, Corsica Ferries (C-18/93, EU:C:1994:195, punctul 14).

D. Cu privire la a patra și la a noua întrebare preliminară

59. Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, în cazul în care măsura în discuție ar trebui calificată drept „ajutor de stat”, admiterea cererii de despăgubire ar constitui un ajutor nou sau ar trebui asimilată cu plata unei părți din ajutorul de stat care nu a fost primită anterior. Prin intermediul celei de a noua întrebări, această instanță ridică problema aspectului dacă un ajutor de stat acordat în temeiul unei asemenea despăgubiri trebuie calificat drept „ajutor nou” sau „ajutor existent”, în sensul articolului 1 literele (b) și (c) din Regulamentul 2015/1589. Considerăm că aceste două întrebări trebuie examinate împreună având în vedere conexitatea lor.

1. Cu privire la incidența calificării cererilor de despăgubire ale reclamantelor în raport cu dispozițiile referitoare la ajutoarele de stat

60. Trebuie să se observe, în primul rând, că părțile din litigiul principal au ridicat problema dacă constatarea existenței unui ajutor de stat poate depinde de clasificarea cererilor introduse în temeiul dreptului național.

61. În această privință, reclamantele și guvernul neerlandez consideră că instanța de trimitere, în litigiile principale, trebuie să se pronunțe cu privire la o cerere de despăgubire întemeiată pe răspunderea achiliană a autorității de reglementare. Astfel, prejudiciul pentru care se solicită repararea ar fi rezultatul unei greșeli săvârșite de această autoritate care a fost, de altfel, constatată de o instanță națională. În acest sens, întemeindu-se pe jurisprudența rezultată din Hotărârea din 27 septembrie 1988, Asteris și alții (106/87-120/87, EU:C:1988:457), descrisă la punctul 63 din prezentele concluzii, reclamantele susțin că faptul că acțiunea introdusă este o acțiune în despăgubire este suficient în sine pentru a exclude existența unui ajutor de stat.

62. În schimb, guvernul leton susține că despăgubirea solicitată de reclamante nu corespunde unei acțiuni în despăgubire întemeiate pe un prejudiciu cauzat de o intervenție a statului – și aceasta în pofida calificării acțiunii respective ca atare de dreptul național –, ci mai degrabă obținerii unui avantaj prevăzut la articolul 30 alineatul (3) din Legea privind piața energiei electrice [30].

63. Trebuie arătat, în al doilea rând, că Curtea s-a pronunțat deja cu privire la o chestiune asemănătoare în Hotărârea Asteris și alții, statuând că ajutoarele de stat au o natură juridică fundamental diferită de despăgubirile pe care autoritățile naționale sunt obligate să le plătească particularilor pentru repararea unui prejudiciu pe care l-au cauzat acestora [31]. Astfel, prin plata unei despăgubiri, statul urmărește să restabilească situația financiară care ar fi prevalat dacă nu ar fi fost agravată prin intervenția sa. Nu avem nicio îndoială că anumite forme de despăgubire acordate întreprinderilor nu constituie ajutoare de stat. În schimb, obiectivul unui ajutor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, este de a conferi anumitor societăți un avantaj care le îmbunătățește situația financiară existentă și poziția pe piață în raport cu alți concurenți.

[30] Această dispoziție prevedea dreptul de a vinde surplusul de energie electrică operatorului public la un preț ce corespunde dublului tarifului mediu de vânzare a energiei electrice, superior celui stabilit în perioada în cauză.

[31] Hotărârea din 27 septembrie 1988 (106/87-120/87, EU:C:1988:457, punctul 23).

64. Cu toate acestea, asemenea acțiuni în reparație nu pot conduce la o eludare a aplicării efective a normelor referitoare la ajutoarele de stat [32]. Persoanele care nu au putut beneficia de un ajutor care nu a fost notificat Comisiei și nu a fost autorizat de aceasta nu pot solicita cu titlu de „despăgubiri” echivalentul cuantumului ajutorului neprimit, deoarece acest lucru ar echivala cu acordarea indirectă a unui ajutor ilegal [33].

65. Observăm, în al treilea rând, că faptul că plata unei sume este rezultatul unei hotărâri judecătorești nu exclude în sine posibilitatea ca aceasta să fie calificată drept „ajutor de stat”. Astfel, în Hotărârea Buonotourist/Comisia, Curtea a statuat că Italia acordase un ajutor de stat prin intermediul unei hotărâri a Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia), care atribuise unui prestator de servicii de transport cu autobuzul o compensație pentru obligații de serviciu public [34]. De asemenea, în Hotărârea DEI și Comisia/Alouminion tis Ellados, Curtea a statuat că Grecia acordase un ajutor de stat prin intermediul unei ordonanțe privind măsurile provizorii a Protodikeio Athinon (Tribunalul de Primă Instanță din Atena, Grecia), care restabilise pentru mai multe luni un tarif preferențial la furnizarea energiei electrice în favoarea unui producător de aluminiu [35].

66. Este adevărat că, din punct de vedere pur teoretic, a considera că un ajutor de stat poate fi acordat de o instanță națională contravine principiului separării puterilor. Într-adevăr, o hotărâre judecătorească nu creează (în sine) drepturi noi care nu existau înainte, ci se limitează la a interpreta și aplica norme juridice existente. Totuși, această poziție de principiu nu poate fi aplicată pe deplin în domeniul ajutoarelor de stat, în special având în vedere că acesta din urmă nu este afectat în funcție de ce organism de stat este cel care acordă ajutorul de stat (inclusiv atunci când este vorba despre o instanță).

67. Pentru motivele care urmează, considerăm că o hotărâre judecătorească de admitere a cererilor formulate de reclamante este susceptibilă de a constitui un „ajutor de stat”, indiferent de calificarea acestor acțiuni ca acțiuni în reparație, în temeiul dreptului național.

68. Aceasta decurge, în opinia noastră, mai întâi atât din Hotărârea Buonotourist/Comisia, citată la punctul 65 din prezentele concluzii, cât și dintr-o jurisprudență constantă a Curții potrivit căreia măsurile de ajutor de stat sunt definite în mod obiectiv în funcție de efectele lor, iar nu în funcție de cauzele sau de obiectivele lor [36]. Or, faptul de a exclude în mod automat existența unui ajutor de stat atunci când o decizie privește „în mod formal” o cerere de despăgubire ar conduce la faptul că noțiunea de ajutor de stat nu ar fi definită în mod obiectiv în funcție de efectele sale, ci în mod subiectiv în funcție de autoritatea publică ce a adoptat-o.

69. În continuare, reținerea unui criteriu formal doar pe baza dreptului național pentru a identifica acțiunile care vor putea da dreptul la acordarea unui ajutor de stat ar prezenta, în opinia noastră, un risc real de eludare a dispozițiilor dreptului Uniunii referitoare la ajutoarele de stat. Ar fi astfel suficient ca o cerere de ajutor de stat ilegal să fie formulată ca o cerere de despăgubire pentru a fi exclusă de la normele privind ajutoarele de stat și de la controlul atât al Comisiei, cât și al instanțelor naționale. Or, este evident că o asemenea soluție ar aduce atingere efectului util al articolului 108 alineatul (3) TFUE.

[32] Hotărârea din 11 noiembrie 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, punctele 42-44).

[33] Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauzele conexate Atzeni și alții (C-346/03 și C-529/03, EU:C:2005:256, punctul 198).

[34] Hotărârea din 4 martie 2020 (C-586/18 P, EU:C:2020:152, punctele 88-97).

[35] Hotărârea din 26 octombrie 2016 (C-590/14 P, EU:C:2016:797, punctele 58 și 59).

[36] Hotărârea din 8 decembrie 2011, France Télécom/Comisia (C-81/10 P, EU:C:2011:811, punctul 17).

70. În sfârșit, prezentele cauze constituie, în opinia noastră, o ilustrare destul de frapantă a acestui risc, întrucât se pare că – pe baza verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere – acțiunile în reparație vor conduce la același rezultat ca și aplicarea legii care prevede cumpărarea de energie electrică la un preț mai ridicat, ceea ce constituie un ajutor de stat (după cum s-a constatat în răspunsul la prima întrebare preliminară). Astfel, prin intermediul acțiunilor în reparație introduse, reclamantele solicită unei instanțe naționale să le acorde un ajutor de stat de care nu au putut beneficia anterior în temeiul legii. Faptul că cererile reclamanților sunt calificate drept cereri de despăgubire în temeiul dreptului național nu schimbă cu nimic această constatare. În consecință, despăgubirea solicitată de reclamante poate fi considerată „ajutor de stat” în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.

2. Cu privire la calificarea cererilor de despăgubire drept ajutoare „noi” sau „existente”

71. Apreciem că răspunsul la întrebarea dacă, în speță, ne aflăm în prezența unui „ajutor nou” sau a unui „ajutor existent” poate fi dedus fără mari dificultăți din lectura Regulamentului 2015/1589.

72. Amintim în această privință că articolul 1 litera (c) din regulamentul menționat prevede că „ajutor nou” înseamnă orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente. Astfel, din momentul în care despăgubirile acordate reclamantelor nu se încadrează în nicio categorie de „ajutoare existente” menționate la litera (b) a acestui articol, acestea constituie un „ajutor nou”. În special, ajutorul de stat solicitat de reclamante nu intră în mod vădit în domeniul de aplicare al punctelor (ii) și (iii) ale dispoziției menționate, întrucât nu a fost aprobat de Comisie sau de Consiliu și nici nu a fost notificat Comisiei.

73. Având în vedere cele ce precedă, propunem să se răspundă la a patra și la a noua întrebare preliminară că o decizie prin care instanța națională ar acorda despăgubiri reclamantelor poate constitui un „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, și trebuie calificată drept „ajutor nou”, în sensul articolului 1 litera (c) din Regulamentul 2015/1589, întrucât nu se încadrează în niciuna dintre categoriile de „ajutoare existente” prevăzute la articolul 1 litera (b) din acest regulament.

E. Cu privire la a cincea întrebare preliminară

74. Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, în ipoteza în care cererile de despăgubire în discuție în cauzele principale ar trebui considerate cereri de plată a ajutorului de stat neîncasat anterior, această plată ar trebui să depindă de situația actuală de pe piața energiei electrice și de legislația națională în vigoare, inclusiv de restricțiile actuale în materie de supracompensare.

75. Având în vedere răspunsul pe care propunem să îl dăm la a patra întrebare, considerăm că nu este necesar să se răspundă la a cincea întrebare.

76. În orice caz, considerăm că această întrebare este inadmisibilă, întrucât pare să se refere la aprecierea compatibilității cu piața internă a energiei electrice a plății indemnizațiilor în discuție, dacă acestea sunt considerate ajutoare de stat acordate în temeiul schemei de ajutor de stat în vigoare între anii 2005 și 2008. Amintim în această privință că reiese dintr-o jurisprudență constantă că aprecierea compatibilității unor măsuri de ajutor sau a unei scheme de ajutor cu piața internă ține de competența exclusivă a Comisiei, care acționează sub controlul instanței

Uniunii [37].

F. Cu privire la a șasea și la a șaptea întrebare preliminară

77. Prin intermediul celei de a șasea și al celei de a șaptea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, pe de o parte, faptul că, spre deosebire de centralele hidroelectrice, centralele eoliene au beneficiat în trecut de un ajutor integral și, pe de altă parte, faptul că numai o parte dintre producătorii de energie hidroelectrică este despăgubită prezintă relevanță pentru interpretarea articolului 107 alineatul (1) TFUE.

78. La fel ca și Comisia și guvernul leton, considerăm că aceste împrejurări nu sunt relevante pentru soluționarea litigiilor principale. Astfel, aceste fapte constituie eventual elemente de apreciere a compatibilității schemei de ajutor în vigoare între anii 2005-2008 cu piața internă, care ține, după cum s-a precizat la punctul 76 din prezentele concluzii, de competența exclusivă a Comisiei. Prin urmare, în opinia noastră, aceste întrebări trebuie respinse ca inadmisibile.

G. Cu privire la a opta întrebare preliminară

79. Prin intermediul celei de a opta întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă criteriile prevăzute pentru ajutoarele *de minimis* sunt aplicabile ajutoarelor în discuție în prezentele cauze în măsura în care valoarea acestora nu depășește pragul *de minimis* prevăzut la articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1407/2013 [38].

80. Trebuie amintit că articolul 5 alineatul (2) din regulamentul respectiv prevede că plafonul ajutoarelor *de minimis* trebuie apreciat în raport cu ajutoarele deja primite de reclamante în același temei al aceleiași legislații pentru aceeași perioadă.

81. Subliniem de asemenea că, deși instanțele naționale nu au competența de a se pronunța cu privire la compatibilitatea unui ajutor de stat cu piața internă, în schimb, acestea pot fi învestite cu soluționarea unor litigii cu privire la interpretarea și la aplicarea noțiunii de ajutor de stat, prevăzută la articolul 107 alineatul (1) TFUE, în special în scopul de a stabili dacă o măsură instituită cu nerespectarea procedurii de control prealabil prevăzute la articolul 108 alineatul (3) TFUE ar trebui sau nu ar trebui să fie supusă acestei proceduri [39].

82. Astfel, instanța de trimitere poate fi chemată să aprecieze dacă un ajutor de stat ține de regimul derogatoriu al ajutoarelor *de minimis*. Prin urmare, revine acestei instanțe sarcina de a verifica, în fiecare dintre cauzele principale, dacă ajutoarele în discuție nu se cumulează cu alte ajutoare de stat deja primite de reclamante în temeiul legii privind piața energiei electrice sau în temeiul altor scheme de ajutor autorizate de Comisie [40].

[37] Hotărârea din 23 martie 2006, Enirisorse (C-237/04, EU:C:2006:197, punctul 23).

[38] Această întrebare pare să fie motivată de faptul că fiecare dintre sumele obținute de reclamante este, într-adevăr, sub pragul *de minimis*.

[39] Hotărârea din 26 octombrie 2016, DEI și Comisia/Alouminion tis Ellados (C-590/14 P, EU:C:2016:797, punctul 98 și jurisprudența citată).

[40] Observăm în această privință că atât instanța de trimitere, cât și unele dintre părțile din procedură fac referire la schema de ajutor de stat care era în vigoare în paralel cu măsura în discuție în litigiul principal și care a fost aprobată prin Decizia SA.43140 (2015/NN) a Comisiei din 24 aprilie 2017 – Sprijin pentru energiile regenerabile și cogenerare.

83. Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a opta întrebare preliminară că este de competența instanței de trimitere să verifice, în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1407/2013, dacă un cumul al ajutoarelor în discuție în fiecare dintre cauzele principale cu alte ajutoare primite de aceleași reclamante nu conduce la o depășire a pragului stabilit la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament.

H. Cu privire la a zecea întrebare preliminară

84. Prin intermediul celei de a zecea întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle care este momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție de 10 ani în sensul articolului 17 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589.

85. La fel ca și guvernul leton, considerăm că nu trebuie să se răspundă la această întrebare, deoarece se întemeiază pe ipoteza că acordarea despăgubirilor în discuție este asimilată unui ajutor existent, în timp ce aceste despăgubiri trebuie considerate un „ajutor nou”.

86. În orice caz, trebuie observat că Curtea a statuat deja că data la care ajutorul ilegal este acordat efectiv beneficiarului său constituie momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție [41], precizând totodată că data acordării ajutorului nu corespunde datei de adoptare a schemei de ajutor [42]. Amintim de asemenea în această privință că, în Hotărârea din 25 ianuarie 2022, Comisia/European Food și alții (C-638/19 P, EU:C:2022:50) (în cauza numită „Micula”), Curtea, judecând în Marea Cameră, a precizat că momentul acordării unui eventual ajutor nu era cel în care reclamantul obține dreptul material de a solicita reparare statului ca urmare a unei pretinse încălcări, ci cel în care acest drept era recunoscut și cuantificat într-o ordonanță a tribunalului arbitral. De fapt, numai la acel moment precis un reclamant poate obține plata efectivă a despăgubirii solicitate, dobândind un drept definitiv de a primi acest ajutor, iar statul este obligat să acorde ajutorul respectiv. Tot la această dată măsura era de natură să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE [43].

87. Cu toate acestea, trebuie să se precizeze că, în speță, hotărârile Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) au prevăzut suspendarea executării lor până la notificarea ajutoarelor pe care le acordă și până la decizia ulterioară a Comisiei care le privește. În consecință, acordarea efectivă a ajutoarelor, cu alte cuvinte plata despăgubirilor, nu a avut încă loc, iar termenul de prescripție prevăzut la articolul 17 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589 nu a început să curgă.

88. Având în vedere răspunsul dat la a patra și la a noua întrebare preliminară, trebuie să se răspundă la a zecea întrebare preliminară că, în raport cu calificarea acțiunii în despăgubire drept „ajutor nou”, nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589, întrucât termenul de prescripție de 10 ani de la acordarea ajutorului nu s-a împlinit. Acest termen începe să curgă de la data intrării în vigoare a hotărârii de admitere a cererii de despăgubire, această dată fiind ziua în care ajutorul este acordat beneficiarului în sensul articolului 17 alineatul (2) din regulamentul menționat.

41 Hotărârea din 26 aprilie 2018, ANGED (C-233/16, EU:C:2018:280, punctele 79 și 82).

42 Hotărârea din 8 decembrie 2011, France Télécom/Comisia (C-81/10 P, EU:C:2011:811, punctul 81).

43 Hotărârea din 25 ianuarie 2022, Comisia/European Food și alții (C-638/19 P, EU:C:2022:50, punctele 123-125).

I. Cu privire la a unsprezecea întrebare preliminară

89. Prin intermediul celei de a unsprezecea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, având în vedere articolul 108 alineatul (3) TFUE și articolele 2 și 3 din Regulamentul 2015/1589, poate admite cererea de despăgubire numai cu condiția suspensivă ca respectiva cerere să fie notificată în prealabil Comisiei și autorizată de aceasta.

90. Amintim, de la început, că misiunea pe care dreptul Uniunii o atribuie instanțelor naționale la punerea în aplicare a sistemului de control al ajutoarelor de stat [44] presupune în special obligația, atunci când aceste instanțe constată că măsura în cauză ar fi trebuit să fie notificată Comisiei în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) TFUE, să verifice dacă statul membru în cauză s-a conformat acestei obligații și, în caz contrar, să declare această măsură ca fiind ilegală [45]. Rezultă că o instanță națională are obligația de a avea în vedere toate consecințele, în conformitate cu dreptul său național, ale unei încălcări a normelor în materie de ajutoare de stat și în special ale unei încălcări a articolului 108 alineatul (3) TFUE.

91. Astfel, din jurisprudența citată anterior rezultă că instanța de trimitere nu poate admite cererile de despăgubire formulate de producători atunci când acestea se întemeiază pe un ajutor ilegal. După cum s-a precizat la punctul 70 din prezentele concluzii, dreptul la despăgubire ar avea *de facto* același efect ca și aplicarea unei legislații contrare dreptului Uniunii, care ar determina o denaturare a concurenței. Producătorii ar primi, de fapt, o sumă echivalentă cu cea pe care ar fi primit-o în cadrul schemei de ajutor ilegale, ceea ce instanța națională trebuie, în principiu, să împiedice.

92. Amintim, pe de altă parte, că, în cadrul repartizării competențelor între Comisie și instanțele naționale, acestea din urmă apreciază existența unui ajutor, dar nu și compatibilitatea sa cu piața internă, întrucât această din urmă apreciere ține de competența exclusivă a Comisiei și este sub controlul Curții [46].

93. Or, în speță, Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) a supus acordarea de despăgubiri unei clauze suspensive, în temeiul căreia autoritățile letone nu trebuie să plătească niciun ajutor, cu excepția cazului în care l-au notificat și au obținut autorizarea prealabilă a Comisiei. Astfel, prevăzând în hotărârile sale din 31 mai și 10 iulie 2019 că despăgubirile pe care a obligat autoritățile naționale să le plătească reclamantelor nu ar putea fi plătite decât după ce Comisia și-a dat acordul sau se consideră că și l-a dat, Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) a respectat cerințele prevăzute la articolul 108 alineatul (3) TFUE.

94. Prin urmare, apreciem că trebuie să se răspundă la a unsprezecea întrebare că articolul 108 alineatul (3) TFUE și articolele 2 și 3 din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretate în sensul că permit acordarea unui ajutor de stat în cazul în care o instanță națională admite o cerere de despăgubire, cu condiția ca statul membru în cauză să notifice Comisiei ajutorul în discuție și să primească o decizie a acesteia de autorizare a măsurii de ajutor respective.

[44] Hotărârea din 26 octombrie 2016, DEI și Comisia/Alouminion tis Ellados (C-590/14 P, EU:C:2016:797, punctele 95-98 și jurisprudența citată).

[45] Hotărârea din 19 martie 2015, OTP Bank (C-672/13, EU:C:2015:185, punctul 68).

[46] Hotărârea din 2 mai 2019, A-Fonds (C-598/17, EU:C:2019:352, punctele 45 și 46).

J. Cu privire la a douăsprezecea întrebare preliminară

95. Prin intermediul celei de a douăsprezecea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă este relevant pentru aprecierea existenței unui ajutor de stat faptul că despăgubirile sunt solicitate unei autorități publice distincte de cea care este, în principiu, obligată să cumpere energie electrică „verde” de la producători și al cărei buget este dedicat exclusiv asigurării propriei funcționări.

96. Cu alte cuvinte, această întrebare revine la solicitarea de a se stabili dacă statutul juridic și misiunile atribuite persoanei juridice căreia îi revine sarcina de a plăti un avantaj financiar sunt relevante pentru a aprecia dacă acest avantaj este acordat prin intermediul „resurselor de stat”. Această întrebare pare să decurgă din caracteristicile speciale ale prezentelor cauze și mai ales din specificitatea dreptului național care, în speță, a încredințat stabilirea tarifului majorat al energiei electrice unei persoane distincte de cea care are competența de a cumpăra energia electrică „verde” la acest tarif[47]. Or, în conformitate cu dreptul național, autoritatea de reglementare nu putea, în principiu, să utilizeze propriul buget pentru a plăti ajutoarele de stat având în vedere limitările impuse de dreptul național, permițându-i doar să își utilizeze fondurile pentru a asigura propria funcționare.

97. Din articolul 107 alineatul (1) TFUE rezultă că legiuitorul Uniunii a acordat importanță, în cadrul aprecierii unui ajutor, nu organismului responsabil de plata ajutorului de stat, ci originii fondurilor din care urmează să fie plătit ajutorul în cauză. Pe de altă parte, din jurisprudență reiese în mod clar că nici statutul public sau privat, nici autonomia persoanei responsabile de acordarea avantajului în discuție nu sunt relevante pentru a se pronunța asupra acestui aspect[48].

98. Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a douăsprezecea întrebare preliminară că statutul juridic și misiunile conferite unei persoane juridice în temeiul dreptului național nu au relevanță pentru a aprecia dacă un avantaj este acordat prin intermediul „resurselor de stat”, întrucât sursa specifică a resurselor de stat nu afectează calificarea măsurii drept ajutor de stat.

K. Cu privire la a treisprezecea întrebare preliminară

99. Prin intermediul celei de a treisprezecea întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2002/20 este susceptibilă să împiedice eventuala despăgubire a reclamantelor.

100. Or, trebuie arătat că prezentele cauze nu intră în domeniul de aplicare al directivei menționate, din moment ce aceasta nu este aplicabilă sectorului energiei electrice. Pe de altă parte, nicio dispoziție din directiva menționată nu pare să indice că aceasta s-ar putea aplica în alte domenii decât piața comunicațiilor electronice. Prin urmare, această întrebare trebuie respinsă ca vădit inadmisibilă.

[47] Amintim în această privință că, în temeiul dreptului național, societatea Latvenergo avea ca misiune cumpărarea surplusului de energie electrică produsă la prețul majorat, în timp ce tariful mediu de vânzare a energiei electrice era stabilit de comisia de reglementare în calitatea sa de autoritate de reglementare a pieței energiei electrice.

[48] Hotărârea din 9 noiembrie 2017, Comisia/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836, punctele 44 și 45).

V. Concluzie

101. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia) după cum urmează:

1) Trebuie să se considere că obligația impusă operatorului public de a cumpăra energie electrică la un preț mai mare decât prețul pieței de la producători care utilizează surse de energie regenerabile pentru producția de energie electrică, folosindu-se obligația impusă consumatorului final de a plăti în mod proporțional cu consumul realizat, constituie un ajutor acordat prin intermediul resurselor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

2) O decizie prin care o instanță națională acordă despăgubiri reclamantelor poate constitui un „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, și trebuie calificată drept „ajutor nou”, în sensul articolului 1 litera (c) din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, întrucât nu se încadrează în niciuna dintre categoriile de „ajutoare existente” prevăzute la articolul 1 litera (b) din acest regulament.

3) Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis*, în cazul în care un cumul al ajutoarelor în discuție în fiecare dintre cauzele principale cu alte ajutoare primite de aceleași reclamante nu conduce la o depășire a pragului stabilit la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament.

4) Având în vedere calificarea acțiunii în despăgubire drept „ajutor nou”, condițiile prevăzute la articolul 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589 nu sunt îndeplinite, întrucât termenul de prescripție de 10 ani de la acordarea ajutorului nu s-a împlinit. Acest termen începe să curgă de la data intrării în vigoare a hotărârii de admitere a cererii de despăgubire, această dată fiind ziua în care ajutorul este acordat beneficiarului în sensul articolului 17 alineatul (2) din regulamentul menționat.

5) Articolul 108 alineatul (3) TFUE, precum și articolele 2 și 3 din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretate în sensul că permit acordarea unui ajutor de stat în cazul în care o instanță națională admite o cerere de despăgubire, cu condiția ca statul membru în cauză să notifice Comisiei Europene ajutorul în discuție și să primească de la aceasta o decizie de autorizare a măsurii de ajutor respective.

6) Statutul juridic și misiunile conferite unei persoane juridice în temeiul dreptului național nu au relevanță pentru a aprecia dacă un avantaj este acordat prin intermediul „resurselor de stat”, întrucât sursa specifică a resurselor de stat nu afectează calificarea măsurii drept ajutor de stat.